

1992-ci ildən başlayan Gürcüstan və Avropa İttifaqı yolçuluğu

1992 - 1992 – Sovet İttifaqı dağıldıqdan və Gürcüstan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra 1992-ci ildə Gürcüstanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıq başlayıb və bu gün Gürcüstan Avropa İttifaqının assosiativ üzvüdür.

1995-ci ildən Gürcüstan Avropa İttifaqının Ümumiləşdirilmiş Ticarət Preferensiyaları Sistemi ilə faydalanır ([GSP](#), 2005-ci ildə və daha sonra 2014-cü ildə yenilənmişdir (GSP+) və bu, Gürcüstana da şamil edilir.

1996-cı ilin aprelin 22-də Lüksemburqda Avropa İttifaqı və Gürcüstan arasında 1999-cu ildə tam qüvvəyə minmiş Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi ([PCA](#)) imzalandı və bunun nəticəsində Gürcüstan-Avropa İttifaqı əməkdaşlıq qurumları yaradıldı, məqsədi PCA-nın həyata keçirilməsini təşviq etmək və ikitərəfli əlaqələri gücləndirmək və siyasi dialoqu dərinləşdirmək idi. Bu qurumlar aşağıdakılardır:

- Gürcüstan-Avropa İttifaqının Əməkdaşlıq Şurası;
- Gürcüstan- Avropa İttifaqının Əməkdaşlıq Komitəsi;
- Gürcüstan- Avropa İttifaqının Parlament Əməkdaşlıq Komitəsi;
- Gürcüstan- Avropa İttifaqının Əməkdaşlıq Alt Komitələri.

2003-cü il iyulun 7-də Avropa İttifaqı Şurasının qərarı ilə [Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi](#) təyin edilmişdir ([EU Special Representative for the South Caucasus](#)). Bu vəzifəni 2003-2006-cı illərdə Heyk Talvit, 2006-2011-ci illərdə isə Piter Semnebi tutub. 2011-ci il avqustun 25-də Avropa İttifaqı Şurasının qərarı ilə Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi ilə Avropa İttifaqının Gürcüstandakı böhran üzrə xüsusi nümayəndəsinin vəzifələri birləşdirilib. Bu vəzifəyə 2014-cü il yanvarın 31-də səlahiyyət müddəti başa çatan Filip Lefort təyin edilib. 8 iyul 2014-cü ildə sözügedən vəzifəyə Herbert Zalber təyin edilib, onun vəzifələrinə regionda münaqişələrin həlli üzrə sülh danışıqlarında iştirak, habelə regional əməkdaşlığa dəstək daxildir. Daha dəqiq desək, xüsusi nümayəndə 2008-ci ildə Rusiya-Gürcüstan müharibəsindən sonra başlayan Cenevrə beynəlxalq danışıqlarında iştirak edib. 2017-ci il noyabrın 13-də bu istiqamətdə fəaliyyətini 29 fevral 2020-ci il tarixinədək davam etdirəcək Toivo Klaar vəzifəsinin icrasına başlayıb.

2004-cü il fevralın 17-də Gürcüstan hökumətində Avropa və Avroatlantik strukturlara inteqrasiya üzrə dövlət naziri vəzifəsi yaradılıb.

2004-cü il iyunun 14-də Avropa İttifaqı Şurasının qərarı əsasında Gürcüstan Avropa Qonşuluq Siyasətinə qoşulmuş, 2006-cı il noyabrın 14-də isə Gürcüstan-Avropa Qonşuluq Siyasəti üzrə Fəaliyyət Planı qəbul edilmişdir. Qeyd edək ki, 2008-ci ilin avqustunda Rusiya-Gürcüstan müharibəsinə cavab olaraq 2008-ci il sentyabrın 1-də Avropa Şurasının növbədənkenar sessiyası keçirilib; Avropa İttifaqı Şurasının 15 sentyabr 2008-ci il tarixli qərarı ilə 2008-ci il oktyabrın 1-dən Gürcüstanda fəaliyyət göstərən Avropa İttifaqının Monitoring Missiyası ([EUMM](#)) [yaradılıb](#), Avropa İttifaqı Şurasının 25 sentyabr 2008-ci il tarixli qərarı ilə Avropa İttifaqının Gürcüstandakı böhran üzrə xüsusi nümayəndəsi postu yaradılıb və bu postu 2011-ci ilə qədər Pyer Morelli tutub.

2008-ci ildə Brüssel şəhərində Avropa İttifaqı və Dünya Bankının təşkilatçılığı ilə [donor konfransı](#) keçirilib və bu konfransda 2008-2010-cu illər üçün Gürcüstana ayrılan yardımın həcmi 4,5 milyard dollar təşkil edib.

2009-cu ildən Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında siyasi dialoq çərçivəsində əməkdaşlığın yeni formatı – insan hüquqlarının müdafiəsi məsələləri üzrə dialoq (HRD) yaradılıb. Hər il qeyd olunan formatda görüşlər keçirilir.

2009-cu ildə Gürcüstan [“Şərq Tərəfdaşlığı”](#) təşəbbüsünə qoşulub və onun təməli 2009-cu il mayın 7-də Praqa Sammitində rəsmi şəkildə qoyulub. Gürcüstan təşəbbüslə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli münasibətlər formatında fəal əməkdaşlıq edir. “Şərq Tərəfdaşlığı”nın mühüm komponenti [Vətəndaş Cəmiyyəti Forumudur](#) .

30 noyabr 2009-cu ildə Brüssel şəhərində [“Mobillik üzrə Tərəfdaşlıq”](#) birgə bəyannaməsi imzalanmış və bu təşəbbüs çərçivəsində Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıq rəsmi olaraq 2010-cu il fevralın 16-da başlamışdır.

2010-cu ilin iyunun 17-də Brüsseldə [Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında “Vizaların verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi haqqında” Saziş](#) imzalanıb və 22 noyabr 2010-cu ildə Brüsseldə [“Avropa İttifaqı ilə Gürcüstan arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında” saziş](#) imzalanıb. Hər iki saziş 2011-ci il martın 1-dən qüvvəyə minib.

2010-cu il iyulun 15-də Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında “ Dərin və Hərtərəfli Azad Ticarət Sazişi”nin ([DCFTA](#)) bir hissəsi olan “Assosiativlik sazişi” ([AA](#)) [üzrə danışıqlar başladı](#).

2 dekabr 2010-cu ildə Brüssel şəhərində [“Gürcüstan və Avropa İttifaqı və onun üzv dövlətləri arasında ümumi aviasiya məkanı haqqında” saziş](#) imzalanıb .

2011-ci il martın 1-də Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında viza rejiminin liberallaşdırılması və readmissiya haqqında sazişlər qüvvəyə minib və Gürcüstanla Avropa İttifaqı arasında vizasız gediş-gəlişlə bağlı dialoq 2012-ci il iyunun 4-də açılıb. 2013-cü il fevralın 25-də viza rejiminin liberallaşdırılması üzrə fəaliyyət planı rəsmi olaraq Gürcüstana təhvil verilib.

3 may 2011-ci ildə St. Brüsseldə [“Avronest Parlament Assambleyasının” rəsmi təsis olunduğu növbədənəkar sessiya keçirilib](#). Avronest Parlament Assambleyası Şərq Tərəfdaşlığı siyasətinin parlament ölçüsünü təmsil edir, onun çərçivəsində Avropa İttifaqı və Şərqi Avropa tərəfdaşları arasında sülh, sabitlik, qanunvericiliyin uyğunlaşdırılması, ticarət, enerji, insanlar arasında münasibətlər və s. kimi ümumi maraqlara malik sahələrdə çoxtərəfli parlament dialoqu keçiriləcəkdir.

2011-ci ilin iyulun 14-də [kənd təsərrüfatı və digər ərzaq məhsulları üçün coğrafi göstəricilərin qarşılıqlı mühafizəsi haqqında Gürcüstan-Avropa İttifaqı Sazişi](#) imzalanmış və 2012-ci il aprelin 1-dən qüvvəyə minib.

2012-ci ilin fevralın 28-də Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında “Assosiativlik sazişinin” bir hissəsi olan Dərin və Hərtərəfli Azad Ticarət Zonası ([DCFTA](#)) [üzrə danışıqların rəsmi açılışı olub](#).

2013-cü il fevralın 12-13-də Tbilisidə “Şərq Tərəfdaşlığının” ikinci qeyri-rəsmi dialoq görüşü keçirilmişdir və bu görüşə ilk dəfə olaraq nəqliyyat sahəsində sektorlararası dialoq görüşləri daxil edilib; həmin il iyunun 27-28-də Tbilisidə, 28-29 noyabr 2013-cü ildə isə Tbilisidə “Şərq Tərəfdaşlığının” mədəniyyət sahəsində ilk nazirlər görüşü keçirilmişdir. Vilnüsə “Şərq Tərəfdaşlığı”nın üçüncü sammiti keçirilib, onun çərçivəsində noyabrın 29-da dərin və hərtərəfli azad ticarət komponenti də daxil olmaqla, Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik sazişi paraflanıb. “Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında Assosiativlik sazişi” iddialı və innovativdir. Bu, əvvəllər imzalanmış oxşar sazişlərdən fərqli olaraq, Dərin və Hərtərəfli Azad Ticarət Zonasının (Deep and Comprehensive Free Trade Area –DCFTA) komponentini əhatə etdiyi və Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmanın mühüm konkret mexanizmlərini nəzərdə

tutduğu üçün “yeni nəsıl” sazişdir. Vilnüs sammitində birgə bəyannamə qəbul edilib və “Avropa İttifaqının himayəsi altında Böhranların İdarə Edilməsi üzrə Əməliyyatlarda İştirak haqqında Çərçivə Sazişi” imzalanıb.

2013-cü il dekabrın 12-də Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında Gürcüstanın Avropa İttifaqının proqramlarında iştirakının əsas prinsipləri haqqında çərçivə sazişi üzrə Gürcüstanla Avropa İttifaqı arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin protokolu imzalanıb.

2014-cü ilin fevralın 20-də Gürcüstanın Avropa Enerji Birliyinə daxil olması ilə bağlı danışıqların rəsmi açılışı olub.

26 iyun 2014-cü il tarixində Gürcüstan və Avropa İttifaqı Assosiativlik Gündəliyini işləyib hazırladılar və bunun da məqsədi Assosiativlik sazişinin səmərəli həyata keçirilməsini dəstəkləməkdir və üç illik (2014-2016) üzərinə götürdüyü öhdəliklərin prioritet məsələləri planıdır.

27 iyun 2014-cü ildə Dərin və Hərtərəfli Azad Ticarət Zonası (DCFTA) daxil olmaqla, Gürcüstan-Avropa İttifaqının Assosiativlik sazişi imzalandı.

9 sentyabr 2014-cü il tarixində Bakı şəhərində “Şərq Tərəfdaşlığının” dördüncü qeyri-rəsmi dialoq görüşü keçirilib və enerji məsələlərinə dair sektoral dialoqu əhatə edirdi.

17 noyabr 2014-cü il tarixində Brüsseldə Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik Şurasının ilk sessiyası keçirilib. Şuranın iclasında qəbul edilən qərarla Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik sazişində nəzərdə tutulan yeni institusional çərçivə – Assosiativ Şura, Assosiativ Komitələri və Sektoral Alt Komitələr qüvvəyə minib.

21 may 2014-cü il tarixində Brüssel şəhərində Avropa İttifaqı ilə siyasi dialoqun dərinləşdirilməsi baxımından Avropa Komissiyasının idarə heyəti ilə Gürcüstan hökuməti arasında görüş keçirilib.

2015-ci ilin mayın 21-22-də Riqada “Şərq Tərəfdaşlığının” dördüncü sammiti keçirilib. Sammitdə birgə bəyannamə qəbul edilib.

2 iyun 2015-ci il tarixində Gürcüstan-Avropa İttifaqı siyasi dialoqu çərçivəsində Tbilisidə Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik Komitəsinin birinci sessiyası keçirilib.

16 noyabr 2015-ci il tarixində Brüssel şəhərində Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik Şurasının ikinci iclası keçirilib.

2015-ci il dekabrın 18-də Avropa Komissiyası Gürcüstan tərəfindən Viza Liberallaşdırılması üzrə Fəaliyyət Planının (VLAP) icrasına dair dördüncü, yekun hesabatını dərc edib. Avropa Komissiyasının qiymətləndirməsinə görə, Gürcüstan viza rejiminin liberallaşdırılması üzrə fəaliyyət planının ikinci mərhələsinin dörd bloku ilə müəyyən edilmiş bütün tələbləri yerinə yetirib və vizanın liberallaşdırılmasının texniki prosesini uğurla başa çatdırıb.

2015-ci ilin dekabrında Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik sazişinin Avropa İttifaqına üzv dövlətlər tərəfindən ratifikasiyası prosesi başa çatıb.

2016-cı il iyulun 1-də Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiativlik sazişi tam qüvvəyə minib.

2017-ci il martın 28-də Gürcüstan vətəndaşları üçün Avropa İttifaqı/Şengen ərazisinə vizasız gediş-gəliş rəsmi olaraq qüvvəyə minib. Bundan sonra biometrik pasporta malik istənilən Gürcüstan vətəndaşı Avropa İttifaqı/Şengen ərazisinə maksimum 90 gün ərzində istənilən 180 gün ərzində vizasız gedib-gələ bilər.

2017-ci il iyulun 1-dən Gürcüstan rəsmən Enerji İttifaqının tamhüquqlu üzvü olub (2016-cı il oktyabrın 14-də Gürcüstanın Enerji İttifaqının yaradılması haqqında Müqaviləyə qoşulması haqqında Protokol imzalanıb və 2017-ci il iyulun 1-də qüvvəyə minib).

2017-ci il oktyabrın 5-6-da “Siyasi və Təhlükəsizlik Komitəsi”nin (PSC) yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti Gürcüstanda səfərdə olub.

11 oktyabr 2017-ci il tarixində Tbilisidə təhlükəsizlik məsələləri üzrə Gürcüstan-Avropa İttifaqı yüksək səviyyəli strateji dialoqun ilk iclası keçirilib.

20 noyabr 2017-ci ildə Gürcüstan və Avropa İttifaqı 2017-2020-ci illər üçün yenilənmiş assosiativlik gündəliyini təsdiqləyib. Yeni sənəd 2014-2016-cı illər üçün Assosiativlik Gündəliyi nəzərə alınmaqla hazırlanıb və Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında razılaşdırılmış prioritetləri özündə əks etdirir ki, bu da Assosiativlik sazişinin və Dərin və Hərtərəfli Azad Ticarət Zonasının gələcək icrası prosesində yerinə yetirilməlidir. (DCFTA). Yeni gündəlik daha iddialıdır və Gürcüstana 2020-ci ilə qədər Avropa İttifaqı standartlarına və normalarına maksimum yaxınlaşmağa imkan verir.

24 noyabr 2017-ci il tarixində Brüssel şəhərində “Şərq tərəfdaşının” beşinci sammiti keçirilib və orada tərəflər birgə bəyannamə qəbul ediblər.

2018-ci ilin fevralın 5-də Brüssel şəhərində Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiasiya Şurasının dördüncü sessiyası keçirilib.

15 oktyabr 2018-ci il tarixində Lüksemburq şəhərində “Şərq Tərəfdaşlığı” ölkələrinin Xarici İşlər Nazirliyinin doqquzuncu iclası keçirilib.

21 noyabr 2018-ci il tarixində Brüssel şəhərində Gürcüstan hökuməti və Avropa Komissiyası üzvlərinin iştirakı ilə yüksək səviyyəli görüş keçirilib.

10-12 dekabr 2018-ci il tarixlərində Tbilisi şəhərində Şərq Tərəfdaşlığı Vətəndaş Cəmiyyəti Forumunun 10-cu illik assambleyası keçirilib.

2019- cu ilin martın 5-də Brüssel şəhərində Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiasiya Şurasının beşinci sessiyası keçirilib.

2020-ci il sentyabrın 16-da Avropa Parlamentinin plenar iclasında 552 deputatın dəstəklədiyi Avropa Parlamentinin Gürcüstanın Assosiativlik sazişinin icrasına dair hesabatı səsverməyə qoyulub.

13 oktyabr 2020-ci il tarixində “Şərq Tərəfdaşlığının” yüksək vəzifəli rəsmilərinin videokonfrans formatında görüşü keçirilib.

19 oktyabr 2020-ci il tarixində videokonfrans formatında Gürcüstan-Avropa İttifaqının yeni assosiativlik gündəliyinin (2021-2027) ilkin layihəsinin təqdimatı keçirilib.

15 dekabr 2020-ci il tarixində Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiasiya Komitəsinin altıncı sessiyası onlayn keçirildi.

2021-ci il fevralın 9-11-də Gürcüstan tərəfi Avropa İttifaqı ilə 2021-2027-ci illər üçün maliyyə yardımı məsələsi üzrə danışıqlara başlayıb.

2021-ci il fevralın 9-da Avropa Komissiyası və Avropa İttifaqının Xarici İşlər və Təhlükəsizlik Məsələləri üzrə Ali Nümayəndəsi Gürcüstanın 2020-ci ildə Assosiativlik sazişinin icrasına dair illik hesabatını dərc edib və bu hesabatda ölkədə bir sıra istiqamətlərdə həyata keçirilən islahatların təfərrüatları açıqlanıb.

2021-ci ilin martın 16-da tarixində Gürcüstan-Avropa İttifaqı Assosiasiya Şurasının 6-cı növbəti iclası keçirilib.

2021-ci il avqustun 4-də Avropa Komissiyası vizasız rejimin dayandırılması ilə bağlı 4-cü hesabatını dərc edib. Hesabatda vizasız rejimin həm tərəfdaş, həm də Avropa İttifaqına üzv dövlətlər üçün müsbət iqtisadi, sosial və mədəni faydaları olduğu vurğulanır.

2022 – 23 iyun 2022-ci ildə Avropa Şurası Gürcüstan üçün Avropa perspektivinin açılması ilə bağlı qərar qəbul etdi – bu, eyni zamanda ölkəyə potensial namizəd statusunun verilməsi deməkdir. Bu qərarla Gürcüstan-Avropa İttifaqı münasibətləri tamamilə yeni və keyfiyyətə daha yüksək səviyyəyə yüksəldi.

2023-cü ilin dekabrın 14-də Avropa Şurası Gürcüstana Avropa İttifaqı üzvlüyü namizədi statusunun verilməsini qərara alıb.